წელიწადი მეორე — ფასი 5 კაპ. — შაბათი, 23 მკათათვე 1916 წ. — № 163

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს" რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე. ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. [illegible] მცირე წერილები და კორესპონდენციები [illegible] დი წერილები და მოთხრობანი.
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.
ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело", поч. ящикъ № 76

განცხადების ფასი
[illegible] ღირს 4 მ.; 20×2 ღირს მ., 25×2 ღირს 7 მ. 4 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში ელ. 1 მ. მეტი.
დამატებიანი № ღირს ყველგან 7 კაპ.

ყოველ-დღიური პოლიტიკური, ეკონომიური და სალიტერატურო გაზეთი
წელიწადი მეორე. **საქართველო** წელიწადი მეორე.
[illegible] 8 მ. 50 კ., 6 თვით—4 მ. 50 კ., 3 თვით—2 მ. 40 კ., 1 თვით—80 კ. [illegible]
[illegible] წლით—10 მ., [illegible]
[illegible]
Тифлисъ. Московская ул. № 4, домъ Габаева. Почтовый ящикъ № 76.
რედაქტორ-გამომცემელი [illegible]

კვირას, 24 მკათათვეს [illegible] ეკლესიაში დანიშნულია ორმოცის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის

ალექსანდრე თევდორეს ძის ყიფშიძის

სულის მოსახსენებლად, რასაც მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ [illegible]

[illegible] თევდორეს ძე ყიფშიძე მეუღლითა და შვილებით [illegible] აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ კვირას, 24 მკათათვეს, [illegible] ეკლესიაში დანიშნულია ორმოცის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის მისის ძმის

ალექსანდრე თევდორეს ძის ყიფშიძის

სულის მოსახსენებლად

პოლკოვნიკი ზაქარია თევდორეს ძე ყიფშიძე მეუღლითა და შვილებით [illegible] აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ კვირას, 24 მკათათვეს, [illegible] ორმოცის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის მისის ძმის

ალექსანდრე თევდორეს ძის ყიფშიძის

სულის მოსახსენებლად

[illegible]

შიორგი სპირიდონის ძის ლომთათიძის

[illegible] პანაშვიდი კვირას 7 საათზე. მელიქოვის ქ. № 7.
(1-276-1)

ილია მიხეილის ძე ხარაშვილი და მისი მეუღლე მართა [illegible] 24 მკათათვეს, დილის 10 საათზე [illegible] წირვა და პანაშვიდი [illegible]

ალექსანდრე (ლეკო) ილიას ძის ხარაშვილის

სულის მოსახსენებლად.
(3—274—2)

[illegible] ილიას ძე და მართა [illegible]

ალექსანდრე (ლეკო) ილიას ძე ხარაშვილის

სულის მოსახსენებლად [illegible] 24 მკათათვეს [illegible] დილის 11 საათზე [illegible]
(2—27—1)

ახალი კლუბი

შაბათს, 23 მკათათვეს, ახალ კლუბის საზაფხულო შენობაში გაიმართება

ბენეფისი კლუბის ორკესტრის დირიჟორის

მ. ა. ვოლფ-იზრაელისა

მონაწილეობას იღებენ ოპერის არტისტები: ი. პ. სარაჯიშვილი, ახალგაზრდა პიანისტი ფიდელმანი, სკრიპკის დამკვრელი ვოლფ-იზრაელი, ბ. გესსი და სიმფონიური ორკესტრი მ. ა. ვოლფ-იზრაელის ლოტბარობით.

განყოფილება პირველი: ჩაიკოვსკი—პატეტიური სიმფონია, ბეტჰოვენი—კონცერტი—შეასრულებს ფიდელმანი გუნო—ვენიურსკით, ფანტაზია ფაუსტიდან შეასრულებს ვოლფ-იზრაელი.

განყოფილება მეორე: ნაპრავნიკი—არია ოპერა დუბროვსკიდან—შეასრულებს ი. პ. სარაჯიშვილი, ერნსტი ფანტაზია—ვოლფ-იზრაელი, ჩაიკოვსკი—საზეიმო უვერსიურა—1812 წ.

დასაწყისი საღამოს სრულ 9 საათზე.

ბილეთები იყიდება კლუბის კანტორაში და შვეიცართან.

(2-187-2)

განცხადება

„ახალი კლუბის" მამასახლისთა საბჭო ამით აუწყებს

იმ პირთ, რომელნიც იქმნენ არჩეულნი კლუბის არაჩვეულებრივ საზოგადო კრებისაგან ამა თვის 17

მუდმივ მოსიარულეთ,

რომ თოთხმეტი დღის ვადაში უნდა შამოიტანოს კლუბის კასაში კუთვნილი ფული. უკეთუ ეს პირები არ შამოიტანებენ აღნიშნულ ფულს, კარგავენ უფლებას ბილეთის მიღებისას.

ყოველ გვარი ცნობები მიეცემათ ახალი კლუბის კანტორაში დილის 11 საათიდან შუადღის 3-ს საათამდე და საღამოს 8 საათიდან ღამის 12 საათამდე.

(2—189—2)

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

(მიხეილის პროსპექტი № 131, საზაფხულო შენობაში)

შაბათს, 23 მკათათვეს, გაიმართება

სალიტერატურო სამუსიკო საღამო

სამი განყოფილებით

მონაწილეობას მიიღებენ: კ. აბაშიძე, ანდრონიკაშვილი, სოფრომ მგალობლიშვილი, ა. ადამიძე, მამედ-ბეგ აბაშიძე, ქუჩიშვილი, ფაშალიშვილი, პ. ლეჟავა, მომღერალთა გუნდი.

საღამოზე შესვლა უფასოა. — დასაწყისი საღამოს 9 საათზე.

სტუმრები საზოგადო წესით.

(1—190—1)

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთიმოსის ძე

ქალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს თიბათვის 15-დან იღებს მანგლისში კორპუსის ბანაკში

ექიმი

გ. დ. წინამძღვრიშვილი

უ. ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა სამედიცინო ინსტიტუტის კლინიკებისა გადმოვიდა თბილისში და იღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფებს: გულისა, ფილტვებისა და სისხლის სნეულებიანს სპეციალურად, საღამოს 5—7 საათამდე, მიხეილის ქ. № 36, მეორე სართული.

დ. ზესტაფონში

ექიმი

დ. კ. მაჭავარიანი

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე

ექიმი-დოსტაქარი

გ. მ. მუხაძე

იღებს ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: კუთხე კიროჩნი და დიდი მთავრის ქუჩისა, სახლი სვანიშვილისა; შესავალი დიდი მთავრის ქუჩიდან № 67 ოფიცერთა ეკონომიური საზოგადოების შენობის პირდაპირ. ტელეფონი № 5—77.

ექიმი

მ. ი. ვარნაძე

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბელინსკის ქ. № 4. (თ.—202—9)

ვამზადებთ პიროვნით

პრაპორშჩიკთა სკოლისათვის. მეცადინეობა დაიწყო. მსურველთა მიღება გრძელდება. პირადათ მოლაპარაკება ყოველ დღე საღამოს 6—7 საათამდე.

მისამართი: მოსკოვის ქუჩა, № 24. ბინა 1. (თ-128-4)

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა

ახალი აფთიაქი

პროვიზორის ახვლედიანისა

უცხოეთიდან რუსეთში დაბრუნდა

ექიმი

ა. დ. შაჰაბაზიანცი

ყოფილი ასისტ. ბერლინის საუნივერსიტეტო კლინიკისა, ყოველდღე ღებულობს ქალთა და საშარდე სნეულებათა ავადმყოფებს. საღ. 5—7 ს. ვერის დაღმ., № 1. სახ. მელიქ-აზარიანცისა, ტელ. 1—96.

ექიმი მ. გ. ვეფხვაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

თბილისი, 23 მკათათვე

საჭიროა ენერგიული მოქმედება.

დღეს საქართველოში იმყოფება რუსეთის ეკლესიათა ბედის გამგე უმაღლესი დაწესებულების— სინოდის—ობერ-პროკურორი. ქართველ საზოგადოებას იშვიათი შემთხვევა ეძლევა პირისპირ მოელაპარაკოს ივერიის ტანჯული ეკლესიის საჭიროებაზე იმ პირს, რომელსაც შეუძლიან დიდი გავლენა მოახდინოს ჩვენი ეკლესიის ბედის გადაწყვეტაში. შეცდომა და პოლიტიკური უმწიფრობა კი არა, ნამდვილი საშვილიშვილო დანაშაული იქნება ჩვენი ქვეყნის მომავლის წინაშე, რომ უწმიდესი სინოდის ობერ-პროკურორი საქართველოდან ისე წავიდეს, რომ ქართველმა საზოგადოებამ და მთელმა ქართველმა ხალხმა არ ამცნოს მას თავის გულისტკივილი საეკლესიო საქმეების გამო და არ გააცნოს მთელი საქართველოს ერთად-ერთი დასკვნა შესახებ იმისა, თუ როგორ უნდა გადაწყდეს და მოეწყოს ივერიის ეკლესიის საქმე. უკანასკნელი ათი წლის განმავლობაში სხვა და სხვა დროს ქართველი საზოგადოების სხვა და სხვა წრეს ამ თათბირზე თავისი აზრი და ზრახვა უცნობებია კიდეც უმაღლეს მთავრობისა და სინოდისთვის, ამ უკანასკნელ ათი-თორმეტი წლის განმავლობაში ქართული პრესა მრავალჯერ შეხებია ამ საკითხს და ყოველის მხრით განუხილავს იგი. და ყველა, პრესა, საზოგადოება, სამღვდელოება, ერთსა და იმავე დასკვნამდე მისულა, რომ სულიერ-სარწმუნოებრივ აღორძინებისათვის აუცილებელი იყო ივერიის ეკლესიის აღდგენა მთელი თავის უფლებით და ქონებით, რომ საქართველოს ეკლესიისათვის აუცილებელი იყო ავტოკეფალობა.

დღესაც ეს აზრი უნდა განუმეოროთ სინოდის ობერ-პროკურორს და კიდევ ერთხელ უნდა დაუდასტუროთ სასულიერო საქმეთა უმაღლეს ინსტანციის მაღალ მოხელეს, რომ ქართველი მრევლი დღესაც მტკიცედ ადგია თავის ძველს გზას და დღესაც აუცილებლად სთვლის ქართული ეკლესიის აღორძინებისთვის მის ავტოკეფალურ უფლების შეუზღუდველად აღდგენას. ქართველმა საზოგადოებამ ეს შემთხვევა არამც და არამც ხელიდან არ უნდა გაუშვას. ამ საგანზედ ბ-ნ ვოლჟინთან მთელი ქართველი საზოგადოების დალაპარაკებას საქვეყნოდ, ოფიციალად, დიდი წონა და მნიშვნელობა ექნება ივერიის ეკლესიის საქმეში. ქართველი სამღვდელოება, ქართველი თავად-აზნაურობა, ქართველი მოქალაქე, ერი და ბერი, მთელი ქართველი ხალხი შეიგნებს ამას და დაუყონებლივ გადადგამს აუცილებელ ნაბიჯებს, თუ ეხლაც კვლავინდებურ პოლიტიკურ სიბეცეს და უქნარობას ემსხვერპლება და ძველებურადვე თავს შეირცხვენს თავის ქვეყნისა და მომავალ თაობათა წინაშე?!

—

საერობო კანონპროექტი.

როგორც სარწმუნო წყაროებიდან გავიგეთ კავკასიის საერობო დებულების კანონპროექტი უკვე დაჩქარებით მუშავდება მეფის ნაცვლის კანცელარიაში, მეფის ნაცვლის საბჭოს წევრის პ. ა. ლიზოგუბის პირადის ხელმძღვანელობით. ენკენისთვის პირველ რიცხვებში საერობო კანონპროექტი გადაეცემა მინისტრთა საბჭოს, საიდანაც ის გადავა სახელმწიფო სათათბიროსა და საბჭოში. სრული იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ საერობო კანონპროექტს არ ეწვევა მრავალ სხვა ამგვარ პროექტების ბედი და ეს საკითხი საკანონმდებლო დაწესებულებაშიაც დაჩქარებით იქმნება განხილული.

კავკასიაში ერობის დაუყონებლივ შემოღებას მოითხოვს ჩვენი ქვეყნისა და თვით სახელმწიფოს რეალი ინტერესები და საჭიროებანი. კავკასიის უმაღლესი მთავრობის სურვილიც ასეთია და მან ეს არა ერთხელ დაადასტურა ამას წინად მომხდარ საერობო თათბირის დროს.

საერობო დებულების შესადგენად კავკასიის მთავრობას საფუძვლიანი მასალები მოეპოება. წინანდელსა და ამ მოკლე ხანში მომხდარ საერობო თათბირებმა დიდძალი მასალები წარმოშვეს. ჩვენი ქვეყნის ქონებრივი თუ უფლებრივი ვითარება და საჭიროებანი ამ თათბირებმა სავსებით გამოაშკარავეს. კავკასიის მთავრობას საეჭვო და საჭოჭმანო აღარა რჩება რა. მისთვის ნათელია სურვილები კავკასიის მკვიდრთა დიდი უმრავლესობის. ეს სურვილები არ ეწინააღმდეგება სახელმწიფოს დღევანდელ წყობილებას და მათი განხორციელება არ მოითხოვს არავითარ პოლიტიკურს რყევა და ნგრევას.

ასეთს პირობებში კავკასიის ერობის განხორციელებას არავითარი დაბრკოლება არ უნდა შეხვდეს. ამ რეფორმის საკითხში ადგილობრივი მცხოვრებთა და თვით სახელმწიფოს ინტერესები და საჭიროებანი თავს იყრიან, შეთანხმებული არიან. ეს გარემოება თავმდები უნდა იყოს, რომ ჩვენს ქვეყანასაც ეღირსება მოკლე მომავალში საერობო თვითმართველობა, რომელმაც ნახევარი საუკუნის მოღვაწეობით დიდათ აღამაღლა რუსეთის ეკონომიურ-კულტურული ცხოვრება და რომლის შემოღება კავკასიაში ჩვენს ქვეყანასაც ამასვე უქადის.

კავკასიაში ერობის შემოღება და იმ სახით, როგორც ამას კავკასიის მკვიდრთა დიდი უმრავლესობა თხოულობს, არ უნდა დაბრკოლდეს იმ გარემოებით, რომ ჩვენს ქვეყანაში საერობო რეფორმის შესახებ სრული ერთსულოვნობა არ არსებობს. კავკასიაში მრავალი ეროვნებანი სახლობენ ხშირად სხვა და სხვა სურვილებით და იდეალებით აღჭურვილნი და გასაკვირველი არ არის რომ საერობო თვითმართველობას ყველამ ერთის თვალით არ შეხედა. საერობო თათბირების „უმცირესობებს" და კავკასიის მცხოვრებთა უმნიშვნელო „უმცირესობის" სურვილები სახელმწიფომ ღირსეულად უნდა დააფასოს. ამ „უმცირესობის" განკერძოებულ ინტერესებს, არ უნდა შეეწიროს ზვარაკად მთელი კუთხის ნამდვილი საჭიროებები. ამას მოითხოვს უბრალო სამართლიანობა და სახელმწიფოებრივი ინტერესების წესიერი დაფასება.

შავი ქვის შესყიდვისათვის

მალე თვე შესრულდება რაც საქართველოს სხვა და სხვა ქალაქებში კრებები გაიმართა ჭიათურის სალიკვიდაციო მამულების შესახებ და რაც ქართულმა საზოგადოებრივმა აზრმა გამოიტანა ერთად-ერთი განაჩენი, რომ შავი ქვის მრეწველთა საბჭოს ინიციატივა ხელთ აეღო და გამოსულიყო გერმანელთა ამ მამულების მყიდველად.

სამწუხაროდ დღემდის საბჭოს არავითარი საშუალება არ უხმარია, რომ მთელი ქართველი საზოგადოების ამ კანონიერ ხმისთვის რითიმე პასუხი გაეცა. ამასობაში კი უცხოელები ბეჯითად ამზადებენ ნიადაგს ჭიათურის უმდიდრეს წარმოების დასაპატრონებლად; პირველი და მთავარი მეტოქე სომეხი ლიანოზოვი, როგორც გადმოგვცეს, უკვე შეთანხმებულა „ციმბირის ბანკთან" და მისი ფინანსებით ფიქრობს ლელოს გატანას. უკანასკნელი დეპეშიდან გავიგეთ, რომ კიდევ პ. მ. ვალკონსკის შეუდგენია სააქციონერო საზოგადოება „კავკასიის მარგანეცი" 300,000 მანათის თანხით. ალბად ბრწყინვალე თავადსაც სწადია გერმანელ მემამულეთა მემკვიდრეობა.

ქართველ საზოგადოებაში კი საქმე და მოქმედება არა სჩანს, რადგანაც უთაო მდგომარეობა ორჭოფულია. მაშინ როდესაც აქტიური და მომქმედი საზოგადოება საბჭოზე ამყარებს მთელს იმედებს და მას მესვეურობას თხოვს, რადგანაც ეხლანდელს პირობებში იგი ყველაზე უფრო საიმედო და ძლიერ ორგანოდ მიაჩნია მთელს საქართველოში ამ მამულების შესასყიდათ, თვით შავი ქვის საბჭო გაჩუმებულა და ამ საგანზე არაფერს ლაპარაკობს. აქამდის საბჭომ გადადგა ერთად-ერთი ნაბიჯი, რომელიც ამ

საქმისთვის მნიშვნელობას მოკლებული არ არის·—ეს გახლავთ სალიკვიდაციო კომისიაში მონაწილეობის მიღების გამოთხოვა, რაიცა მთავრობამ დაუყოვნებლივ და უდავიდარაბოდ მიანიჭა კიდეც. სჩანს მთავრობა კარგი წარმოდგენისაა ჭიათურის მრეწველთა საბჭოს კომპეტენციის შესახებ შავი ქვის საქმეში, უფრო კარგის ვიდრე თვით საბჭო.

თუ ქართველობას სწადს ჭიათურის დახსნა უცხოელებისაგან, მის განკარგულებაში დარჩენილა მხოლოდ ის დრო, რომელიც ესაჭიროება სალიკვიდაციო კომისიას გერმანელთა ქონების შესაფასებლად.

რასაკვირველია, ისეთი წარმოების შეფასება, როგორიც არის „ჰელზენკირხენის" და „კავკასიის სამთამადნო" საზოგადოებანი, ძნელი და რთული საქმეა, მაგრამ ეს კიდევ არ გვაძლევს საბუთს თავი ვინუგეშოთ: არაფერია, მოესწრებაო...

მეტი ლოდინი დამღუპველი იქნება. ქართველობა უნდა გამოვიდეს იმ ორაზროვან მდგომარეობიდან, რომელშიაც იგი მოქცეულია ამ ჟამად.

პირველ ყოვლისა უნდა გავიგოთ ერთი და გადაჭრილი პასუხი შავი ქვის მრეწველთა საბჭოსი: ბოლოს და ბოლოს მომხრეა თუ არა გამოვიდეს ასპარეზზე და ითავოს ჭიათურის წარმოებათა შეძენის საქმე.

და თუ საბჭო ამა თუ იმ მოსაზრების გამო კიდევ ყოყმანობს და ვერ სცილდება „კეთილ სასურველ ნეიტრალობის" პოზიციას,—ისა სჯობია მიმართოს უმაღლეს დაწესებულებას, როგორიცაა შავი ქვის მრეწველთა საერთო ყრილობა. თუ საბჭოს აუცილებლად მიაჩნია ყრილობას შეეკითხოს, ეს უნდა მოხდეს დაუყოვნებლივ.

დაე მრეწველთა ყრილობამ გადასწყვიტოს, თუ რა გზა არის კანონიერი, მართალი და სასარგებლო ამ საქმეში მიზნის მისაღწევად. მესამე მუხლი ხომ ფართო უფლებას ანიჭებს მრეწველთა ყრილობებს: „ამათ შეუძლიანთ იშუამდგომლონ მთავრობის წინაშე ყველა საკითხის გამო, რომელიც კი შეეხება შავი ქვის მრეწველთა საჭიროებას და სარგებლობას კავკასიაში"...

ამ საგანგებოდ მოწვეულმა ყრილობამ უნდა ფართედ გამოიყენოს აგრეთვე დებულების მეშვიდე მუხლი, რომელიც ანიჭებს საბჭოს უფლებას მოიწვიოს სათათბირო ხმით წარმომადგენელნი სავაჭრო, საწოდებრიო, საქალაქო და სამეცნიერო საზოგადოებათა. ამ ყრილობაზედ მიწვეულნი უნდა იყვნენ აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოს **თავად-აზნაურობის საკრებულოთა** წარმომადგენელნი, აგრეთვე ახალი ქართული **სავაჭრო-სამრეწველო ბანკის** მესვეურნი, როგორც ისეთი დაწესებულებანი, რომელთაც საბჭოს შემდგომ ყველაზედ მეტი შეძლება და ძალღონე შესწევთ ჭიათურის საქმეებში ჩასარევად.

ვ. ვ.

ომის ამბები

ბრძოლის ველზე

ამ სამი-ოთხი დღის წინეთ გერმანელებმა შეტევა დაიწყეს მდ. სტოხოდზე სტოვიხვა-სმოლიარის ხაზით. ახლა მათ ბრძოლა უფრო სამხრეთით გადმოუტანიათ და მდინარის ნაპირებით რამდენიმე ადგილას დაუწყვიათ შეტევა. მთავარ შტაბის ოფიციალი ცნობით ბრძოლას სასტიკი ხასიათი მიუღია. ადვილად შესაძლებელია ამ მიდამოებში გენერალური ბრძოლა გაჩაღდეს. ამავე დროს სმორგონის ახლოს გერმანელებს ექვსჯერ მოუფენიათ ბრძოლის ხაზი შემხუთავ გაზებით და შემდეგ იერიშით წამოსულან. ბარანოვიჩი და მდ. სტოხოდი ერთი სტრატეგიული კვანძია. თუ რამე განზრახვა აქვთ ან ჩრდილოეთით და ან სამხრეთით გერმანელებს უთუოდ ამ მიდამოებიდან უნდა დაიწყონ მოქმედება. გერმანეთის შტაბმა, თუ კი უნდა იხსნას კოველი, თავისი სამაგიერო კონტრ-ოპერაცია უნდა აწარმოოს რუსეთის წინააღმდეგ.

კავკასიის ბრძოლის ველზე რუსეთის ჯარმა ხარფუთის მიმართულებით აიღო სოფ. ნურიკა. ამავე დროს მამახათუნის და მუშის შუა განდევნა გამაგრებულ ადგილებიდან ოსმალები და ტყვეებიც წამოიყვანა.

ვერდენის გარშემო კვლავ სასტიკი ბრძოლა სწარმოებს.

X.

ომის დეპეშები

უმაღლეს მთავარსარდლის შტაბიდან

პეტროგრადი, 21 მკათათვე. ოფიციალი. რუსეთის ასპარეზი. მდ. სტოხოდზე სოფ. ლიუბეშოვის და გუ[illegible] მიდამოებში [illegible] ბრძოლაა. [illegible] (ტარნოპოლიდან 20 ვერსის [illegible]) [illegible] მამაცი [illegible] [illegible] ჩვენი ჯარი [illegible] 9 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

კავკასიის ასპარეზი. [illegible] [illegible] ტყვეთ წამოიყვანეს 7 აფიცერი და 300—ზე მეტი ასკარი. [illegible] 3 ტყვიის მფრქვეველი. [illegible]

პეტროგრადი, 21 მკათათვე. ოფიციალი. [illegible] 20 მკათათვეს [illegible] [illegible] [illegible].

ჰაერს სწამლავდა. ჩვენმა რაზმებმა მტრის მზადება მალე შეამჩნიეს და იერიშით ეკვეთნენ. მტერმა უკან დაიხია და ისევ თავის თხრილებში ჩაიმალა.

კავკასიის ასპარეზი. ხარპუტის მიმართულებით სოფ. ნურიკის მიდამოებში ჩვენმა ჯარმა წინ წაიწია და მტერი მდ. ეფრატის მარჯვენა ნაპირზე სიმაგრეებიდან გარეკა.

პარიზი, 19 მკათათვე. ოფიციალი. სომმის ჩრდილოეთით ესტრესა და ბელუა-ან-სანტორრის შუა ჩვენ ბრძოლით გერმანელების თხრილები ავიღეთ. აქ ტყვეთ ჩაგვივარდა 60 კაცი. მაასის მარჯვენა ნაპირზე, სასტიკ საარტილერიო ბრძოლის შემდეგ, გერმანელები იერიშით ეკვეთნენ ჩვენ სანგრებს ტიომონის საველე სიმაგრეების სამხრეთით, მაგრამ არტილერიისა და ტყვიის მტყორცნელთა შემწეობით მტერი მოვიგერიეთ. ნაწილი მტრის ჯარისა ჩვენ თხრილებს მოუახლოვდა, მაგრამ კონტრ-იერიშებით უკუ ვაგდეთ. საღამოთი ჩვენმა ჯარმა ხელით სასროლ ყუმბარებით იერიში მიიტანა მტერზე და ტიომონის სამხრეთით წინ წაიწია. იმავ წამს გერმანელების ვო-შაპიტრ-შენუას ასპარეზზე იერიშების შემწეობით ჩვენი თხრილების ნაწილი ხელში ჩაიგდეს. დანარჩენ ადგილებში საარტილორიო ბრძოლაა.

პარიზი, 19 მკათათვე. ოფიციალი ცნობა აღმოსავლეთ ასპარეზიდან. სერბების მოწინავე რაზმებმა 11 მკათათვეს გაჭფანტეს ბულგარელთა რაზმები, რომელნიც კოვილია და მოგლენიცის მიდამოებს იცავდნენ 12 მკათათვეს მათ სოფ. სბოროკო აიღეს, ჩრდილოეთით წინ წაიწიეს. აქ ბულგარელებმა უკან დაიხიეს. ვარდარის ნაპირებზე დრო გამოშვებით საარტილერიო ბრძოლებია.

პარიზი, 20 მკათათვე. ოფიციალი. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 ტყვიამფრქვეველი [illegible] [illegible] 600 [illegible] [illegible].

პარიზი, 21 მკათათვე. ოფიციალი. [illegible] [illegible] ნაპირზე მტერს იერიშების დროს დი-

დი ზარალი მივაყენეთ. [illegible] [illegible] 700 კაცი [illegible] [illegible] 19 [illegible] 1,100 კაცი [illegible] [illegible] [illegible].

ლონდონი, 21 მკათ. ოფიციალი. [illegible] [illegible] [illegible].

ლონდონი, 21 მკათათვე. შუაღამის ოფიციალი ცნობა. შუაღამისას გერმანელების რამდენიმე „ცეპელინი" ინგლისის აღმოსავლეთის ნაპირებთან გაჩნდა. მფრინავთა მიზანი გამოურკვეველია, რადგან „ცეპელინები" თარეშს განაგრძობენ. სხვა და სხვა ადგილას მათ რამდენიმე ყუმბარა ჩამოაგდეს.

ლონდონი, 21 მკათ. ოფიციალი. როგორც ირკვევა ინგლისის მიდამოებში 7—8 „ცეპელინი" დათარეშობს. მათ მრავალი ყუმბარა ჩამოყარეს აღმოსავლეთის და სამხრეთ-აღმოსავლეთის სანაპიროებში. გარკვეული და დაწვრილებითი ცნობები ჯერ არ მოსულა. ჩვენი ზარბაზნების შემწეობით ერთ „ცეპელინს" ზიანი მივაყენეთ.

რომი, 20 მკათათვე. ოფიციალი. მტერმა ტოვო და არსას შუა ნახევ ძლიერი სროლა აუტეხა, მონტე-სელუჯიოსა და კასტელატოში დემონსტრაცია მოახდინა და შემდეგ მონტე ჩიმონეზე ძლიერი იერიში მოიტანა, მაგრამ დიდი მსხვერპლი მოუხდა და უკან დაიხია. ტოფანოს რაიონში მტერმა კვლავ ამაოდ სცადა ხელთ ეგდო ფორჩელლას უღელტეხილი და კორტონა-ო-ამპეცცოს ზარბაზანი დაუშინა. ჩვენმა მძიმე არტილერიამ სამაგიეროში ზარბაზანი დაუშინა დრაკისა და პიავეს ხეობების სოფლებს. თოთხმეტ თიბათვეს მტრის აეროპლანებმა ქვედა ატრიატიკის ზოგიერთ გაუმაგრებელ ქალაქებს ყუმბარები დაუშინეს. ამის სამაგიეროდ ჩვენმა ერთმა ძლიერმა საჰაერო ფლოტილიამ ყუმბარები დააყარა წყალქვეშებისა და ნალმების ქარხნებს. ჩვენმა მფრინავებმა 4 ტონი ასაფეთქებელი მასალა ჩამოჰყარეს. ჰაერში ბრძოლის დროს ჩვენმა მფრინავებმა მტრის ერთი მფრინავი ჩამოაგდეს. ჩვენი საჰაერო ფლოტილია უვნებლად დაბრუნდა, გარდა ერთი მფრინავისა, რომელიც ვოლასკის მახლობლად დაეშვა.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

როგორ იბრძვიან ავსტრიელები.

ავსტრიელები ამ ბოლო დროს დიდის ენერგიით და თავგანწირვით იბრძვიან. რუსის სალდათებს მათი ასეთი გარდიქმნა მეტად აკვირვებს. იერიშების დროს ავსტრიელები ველურ სიმკაცრით ეკვეთებიან ხოლმე რუსის სიმაგრეებს და თუნდაც ალყა შემორტყმული იყვნენ მაინც იარაღს არა ჰყრიან და მტერს არ ჰნებდებიან, თუ თავის აფიცრები არ უბრძანებენ. ყველაზე თავგანწირვით იბრძვიან მადიარები.

ოსმალები რუსეთის ასპარეზზე.

რუსეთის ასპარეზზე, გალიციის ბრძოლებში მონაწილეობის მისაღებად ადრიანოპოლიდან 4000 ოსმალო გაუგზავნიათ. ეს ჯარი გერმანელების მიერ არიან გაწვრთნილები და ტეხნიკური მხარეც კარგად აქვთ მოწყობილი. ჯარს უკვე ბულგარეთი გაუვლია. ამის გარდა ავსტრიელებს კიდევ ბოსნიის მუსულმანთა რამდენიმე პოლკი გაუგზავნიათ ზამირიეში.

გენ. რადკო დიმიტრიევი და ბულგარელები.

ბუქარესტიდან იტყობინებიან, რომ ბულგარეთის მთავრობას გადაუწყვეტია გენ. რადკო დიმიტრიევი სამხედრო სასამართლოში მისცეს სამშობლოს ღალატისათვის. გადაწყვეტილია საქმე ამ მოკლე ხანში განიხილონ დამნაშავის დაუსწრებლად. ჰფიქრობენ, რომ რადკო დიმიტრიევს სიკვდილით დასჯას გადაუწყვეტენო.

ნაციონალური დღესასწაული ბელგეთში.

გაზეთებში მოყვანილია დაწვრილებითი ცნობა იმის შესახებ, თუ როგორ შეხვდა ბელგეთში ხალხი თავის ნაციონალურ დღესასწაულს. სამი [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 21 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] მიჰმართა. მოწოდებაზე ხელი უწერიათ ცნობილ პროფესორებს: ფონ-მელენდორფს, ად. ვაგნერს, გირკეს და შეფერს. მოწოდების ავტორნი აღნიშნავენ, რომ გერმანეთი მხოლოდ სიმართლისა და მშვიდობიანობის გულისთვის იბრძვის და ურჩევენ ხალხს სძლიონ გაჭირვება და უფრო მეტის სიმტკიცით და სიყვარულით განაგრძონ ბრძოლა საბოლოო გამარჯვებისათვის.

გერმანელების აზრი ერზინჯანის აღების შესახებ.

ვოლფის დეპეშათა სააგენტო აუწყებს ნეიტრალ სახელმწიფოებს, რომ ოსმალების ჯარის მთავარი შტაბი სრულიად ეთანხმება გერმანეთის მთავარ შტაბის თვალსაზრის მცირე აზიის ოპერაციების შესახებ. ოსმალეთის ბედიო,—ამბობს სააგენტო,—სომხეთისა და მესოპოტამიის ასპარეზზე კი არ სწყდება, არამედ მხოლოდ ევროპის ბრძოლის ასპარეზზე. ამიტომ სომხეთის ტერიტორიის ნაწილის დაკარგვა ვერავითარ გავლენას ვერ იქონიებს ოსმალეთის მომავალზეო.

დეპეშები

(პეტროგრადის დეპ. სააგენტოსაგან)

რუსეთის ასპარეზზე: სმორგონის მიდამოებში გერმანელები ჰაერს სწამლავენ და რუსებზე იერიშები მიაქვთ. რუსები იერიშებს იგერიებენ. სტოხოდის მიდამოებში სასტიკი ბრძოლებია. გოროდიშჩესთან რუსების პოლკის უფროსი ვორონოვი ბრძოლაში დაიჭრა.

—

კავკასიის ასპარეზზე: მამახათუნის და მუშის შუა რუსებმა ოსმალების სიმაგრეები აიღეს. ტყვედ წამოიყვანეს 7 აფიცერი და 300 ჯარისკაცი.

—

საფრანგეთის ასპარეზზე: საარტილერიო ბრძოლებია.

—

ინგლისის ასპარეზზე: ინგლისის სანაპიროებს „ცეპელინების" ფლოტილია კვლავ ყუმბარებს უშენს. დაწვრილებითი ცნობები ჯერ კიდევ არ მოსულა.

უკანასკნელი დეპეშები

გერმანეთის შტაბი იტყობინება: სტოხოდიდან კოველის გზით ჩრდილოეთით დავიხიეთ, რათა მოკლე და სწორე ხაზი დაგვეჭირაო.

—

რუსეთის ფრონტზე დამარცხების გამო გერმანეთის და ავსტრიის შტაბთა შორის უთანხმოებაა. გერმანელები იოსებ ფერდინანდს აბრალებენ ლუცკის სიმაგრეები არ დაიცავიო, ხოლო იოსებ ფერდინანდი გერმანელებს, რომ ხუთი დივიზია იტალიის ფრონტზე გამაგზავნინეთო. იოსებ ფერდინანდი უმაღლეს გასამართლებას მოითხოვს.

—

ლიბკნეხტის მომხრეები კაიზერს სთხოვენ, მსგავსად ეროვნულ ლიგისა, გამართონ მიტინგი ომის მიზნის და ზავის საკითხის გამოსარკვევად.

—

ამას წინად გერმანელებმა შეიპყრეს ინგლისის სავაჭრო გემის კაპიტანი ფრაიეტი, რომელსაც აღმოაჩნდა ოქროს საათი ნაჩუქარი გერმანელ წყალქვეშა ნავის დაღუპვისათვის. ფრაიეტი ჩამოუხვრჩიათ.

უწმინდ. სინოდის ობერ-პროკურორი თბილისში

ბ. ვოლჟინის ჩამოსვლის გამო „ზაკავკაზსკაია რეჩი" სწერს: საქართველოს სატახტო ქალაქში ჩამობრძანდა უწმინდესი სინოდის ობერ-პროკურორი ვოლჟინი.

გაზეთები გვამცნობენ, რომ მისი ჩამოსვლა გამოწვეულია სურვილით ზოგიერთი საკითხის გამორკვევისა შესახებ ქართული ეკლესიის რეფორმისა.

ჩვენ გვგონია, რომ ასეთს ხმებს ჯერ-ჯერობით არ აქვს რეალური საფუძველი და ვოლჟინის ჩამოსვლას უნდა უყურებდეთ, როგორც მინისტრის ჩვეულებრივ მოგზაურობას.

მაგრამ ყოველს შემთხვევაში, რადგან აღიძრა საკითხი საეკლესიო რეფორმების შესახებ, ჩვენი მოვალეობაა აღვადგინოთ მეხსიერებაში მოკლედ ის, რაზედაც მუდმივ გოდებენ ქართველი ერის ყველა წრეები, რაც შეადგენს conditio-sine gna non ივერიის ეკლესიის აღდგენისას.

ძველი ივერიის მართლ-მადიდებელი ეკლესია მძიმე კრიზისს განიცდის.

ეკლესიის ცოცხალი არსი თავმოკვეთილია. ეკლესიის მსახურნი დამცირებულნი არიან და მთავრობის ჩვეულებრივ მოხელეებად გადაქცეულნი.

ტაძარნი და მონასტერნი, ეს დარაჯნი და მფარველნი მართლმადიდებელ სარწმუნოებისა, განადგურდენ და დაჰკარგეს თვისი მნიშვნელობა.

ქართველი ერი, ძველებურათვე მართლმორწმუნე, ჩამოშორდა თავის ეკლესიას, რომელიც შეიქმნა მისთვის უცხო, და გასწყვიტა მასთან სულიერი კავშირი.

არ შეიძლება, რომ მომავალშიაც ასე გაგრძელდეს.

ქართველი ერის მშობლიურ ეკლესიიდან განცალკევება კატასტროფალურ ხასიათს ღებულობს და ეს ყოველ მორწმუნესათვის წარმოადგენს სავალალო სურათს ტრაღიკული განცდისას, რომელიც გახდა მსხვერპლი უკულმართი ბედის ტრიალის.

ასეთს პირობებში ზედმეტია რეფორმებზე ლაპარაკი.

კრიზისი ისე შორს წავიდა, რომ კერძო ცვლილებები საქმეს არ უშველის.

ივერიის ეკლესიას ერთი ძირითადი რეფორმა ესაჭიროება.

უნდა აღდგენილ იქმნას ავტოკეფალური უფლებები ქართული ეკლესიისა, უნდა დაუბრუნდეს ერს მისი წმინდა ეკლესია და მით დაშვიდებულ იქმნას ერის მშფოთარე სული.

ამას მოითხოვს ინტერესები დიდი რუსეთის და თავის ნებით მასთან შეერთებული ქართველი ერის, რომელიც თავგანწირული იცავს ეხლაც, როგორც წინეთაც, რუსეთის სახელმწიფოს სახელს და ღირსებას.

ახალი ამბავი

✦ **პარაკლისი.** გუშინ სამხედრო ტაძარში ქვრივი დედოფლის მათ იმპერატორობით უდიდებულესობის მარიამ თეოდორეს ასულის სახელწოდების დღეს გადახდილ იქმნა წირვა და სამადლობელი პარაკლისი.

✦ **ალ. ნათაძე.** როგორც გორის მაზრიდან გვატყობინებენ ს. კირბალში უეცრივ გარდაიცვალა ცნობილი პედაგოგი და ავტორი მრავალ სასწავლო ნაშრომის ალექსანდრე ნათაძე.

✦ **სამხედრო ცნობების შეკრების წინააღმდეგ.** პოლიციის დეპარტამენტმა ყურადღება მიაქცია რომ გასულ წელს ერთ-ერთ ამერიკულ გაზეთს გერმანულ ენაზე დაბეჭდილ წერილების გზავნა მოუწყვია რუსეთში. ამ წერილებში რედაქცია სთხოვდა ყველას ცნობებს ომში გაწვეულთა, და სხვა და სხვა საქონლის ფასების შესახებ და აგრეთვე სთხოვდა მიეწოდებინა თარგმანები რუსულ გაზეთებიდან ომის ამბების შესახებ. პასუხის მისაცემად ამ წერილებთან ერთად ეს რედაქცია გზავნიდა რამდენიმე კონვერტს. ამ ჟამად უმაღლეს სამხედრო ცენზურისაგან მოვიდა ბრძანება ყველა ამ წერილების დაჭერის შესახებ. პოლიციამ ბრძანება გასცა განუმარტონ მცხოვრებთ რომ ამერიკულ გაზეთებში ამნაირ ცნობების მიწოდება რუსეთის ინტერესებს ვნებს. ამ მოკლე ხანში გამოიცემა შესაფერისი სავალდებულო დადგენილება. დამნაშავენი ადმინისტრატიულ პასუხისგებაში იქნებიან მიცემულნი.

✦ **ობერ პროკურორი უწმ. სინოდისა** ა. ი. ვოლჟინი საქართველოს ექსარხოსთან ერთად გუშინ კახეთიდან თბილისს დაბრუნდა.

დღეს ობერ-პროკურორი [illegible] ქუთაისს [illegible] იმერეთის და [illegible] ქიების დასათვალიერებლად.

✦ **ბედის წერა.** მამა დავითის ტაძრის ეკლესიასთან კარგა ხანია თავშეფარებული იყო წყნარი მოსამსახურე მონაზონი სიდონია და ახლად გარდაცვლილ ცნობილ პედაგოგ ალექსანდრე ნათაძისა. 21 მაისს როცა ძმის სიკვდილის ამბავის საცნობად მისულან, მონაზონი სიდონიაც გარდაცვლილი უნახავთ.

✦ **ქალაქის შაქრის დუქნებში.** ყველა 10 დუქანში 21 მკათათვეს მიუციათ შაქარი 12.887 პირისთვის ხოლო ამ დუქნების დღიდან დაარსებისა 321687 სულისთვის.

✦ **თბილისში ჩამოვიდა ბაქოს ქალაქის მოურავი ლ. ლ ბიჩი.**

✦ **დაჭრილი და ავათმყოფი ქართველები.** ამ უკანასკნელ დღეებში ქალაქის საავადმყოფოებში ჩამოიყვანეს დაჭრილ-დაავადებული შემდეგი ქართველი სამხედრო პირნი: გ. ჟ. ხვალაძე, ვ. კ. გოგობერიძე, ლ. ი. ბერიძე, ა. ი. გალაჯიშვილი, გ. ს. სანიკიძე, ა. ი. ხარაიძე, გ. გ. ჰავჰანიძე, ვ. რ. სანებლიძე, მ. ა. ჰყონია, ჟ. თ. თოდრაძე, ა. გ. გრიგოლია, მ. მ. ლანდია და ბ. ი. ქავთარაძე.

✦ **დაღუპულ გემ „ვპერიოდზე"** გადარჩენილი სათნოების და ქსენია ალექსანდრეს ასული კარინსკი თბილისში ჩამოიყვანეს. ქ-ნი კარინსკი ქალაქის მოსამსახურე ქალი იყო.

✦ **განმანაწილებელ ჰოსპიტლიდან,** რომელიც ნავთლუღშია მოთავსებული, დღეს 105 დაჭრილი და ავადმყოფი მხედარი მიჰყავთ სამკურნალოდ გორის საავადმყოფოში.

✦ **აკაკის საღამო.** წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების თაოსნობით 14 მარიამობისთვეს სოფ. მეჯვრიხევში, ადგილობრივ ინტელიგენციის დახმარებით, გაიმართება აკაკის საღამო. როგორც გადმოგვცეს, საღამო მრავალ ფეროვანი იქნება; სხვათა შორის დამსწრეთ უამბობენ დიდებულ მგოსნის ბიოგრაფიას და აგრეთვე წაიკითხავენ პოემას „თორნიკე ერისთავს", რომელიც დასურათხატებული იქნება ბუნდოვანი სურათებით.

✦ **თბილისს დაბრუნდა ბ-ნი გ. ცინცაძე,** რომელიც ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარ გამგეობის დავალებით ჯავახეთში იყო წასული. ბ-ნმა ცინცაძემ დაარსა იქ (ახალციხესა და უდეში) თავშესაფარი ომისაგან დაზარალებულთა ბავშვებისათვის და გაიცნო საზოგადოების განყოფილებათა საქმეები.

✦ **გადმოხვეწილთა შესანახად** მთავარ რწმუნებულის განკარგულებით ამ თვეში გადმოხვეწილთა შესანახად მთელ კავკასიის ფრონტზე გაუციათ 985,193 მან. ამ რიცხვში თბილისის გუბერნატორის განკარგულებაში ყოფილა 39,596 მან. ხოლო შავი ზღვის პირისა გუბერნატორის განკარგულებაში 10,958 მან.

✦ **ბორჯომ-წაღვერშუა** ამიერ კავკასიის რკინის გზის გამგეობის განკარგულებით დაინიშნა დამატებითი სამგზავრო მატარებელის ორი წყება. პირველი წყება შეთანხმებულია № 19 მატარებელთან რომელიც თბილისიდან 3 ს. და 19 წ. გადის, ხოლო მეორე № 20 მატარებელთან, რომელიც თბილისში 7 ს. და 43 წ. მოდის.

✦ **საქონლის ჭირი.** თიანეთის მაზრის სს. ყაშლიანსა და ღრანტში საქონლის ჭირი გაჩენილა.

✦ **თავის მოკვლა.** 21 ამა თვეს საბურთალოზე რევოლვერით თავი მოუკლავს გიორგი ლომთათიძეს. ეს სამწუხარო ამბავი ხალხს მხოლოდ საღამოს გაუგიათ და პოლიციისათვის უცნობებიათ. მიზეზი მკვლელობისა არავინ იცის. განსვენებული რიგიანად მომზადებული კაცი იყო. კარგა ხნის განმავლობაში ის მსახურებდა წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში წარსული წლის ენკენისთვეში იმავე საზოგადოების დახმარებით ის წავიდა მოსკოვში საკოოპერაციო კურსებზე და 6—7 თვე დაჰყო იქ. ამ უკანასკნელ დროს იგი მიწვეულ იქმნა ამიერ კავკასიის კოოპერატივთა კავშირის მიერ ინსტრუქტორად და ამ თანამდებობაზე გულმოდგინედ მუშაობდა. განსვენებულს დარჩა ცოლი და 1 ქალი.

✦ **ქვიშხეთის ბიბლიოთეკა-სამკითხველოს კურთხევაზე** დასასწრებლად კვირას, 24 მკათათვეს, წერა-კითხვის საზოგადოების მხრივ მიემგზავრებიან გრ. ბურჭულაძე და სილ. გაბუნია.

✦ **დაჯილდოვება.** ოსმალეთის ფრონტზე დასჭრეს და პოდპორუჩიკის ჩინით დააჯილდოვეს ა. ვ. გორგაძე.

ნიხრის გადიდების სურვილი. 21 მკათათვეს კრება ჰქონდა ქალაქის საბჭოს სამეურნეო კომისიას. კომისიამ ხანგრძლივ კამათის შემდეგ საჭიროდ სცნო მოუმატოს ფასი: გირვანქა გამომცხვარ პურს ნახევარი კაპეიკი და ამ რიგად ეღირება ფურნის პური $7\frac{1}{2}$ კაპ., ხოლო თორნისა 8 კაპ., ცხვრის ხორცს—ერთი შაური და ამ რიგად ეღირება გირვანქა 35 კაპ., ძროხის ხორცსაც შაური და ეღირება იგი 40 კაპ. ეს დადგენილება წარედგინების დასამტკიცებლად საბჭოს უმახლობელეს კრებას.

ფულების დარიგება. ხარფუხის კლუბის მამასახლისთა საბჭომ, თანახმად საზოგადო კრების დადგენილებისა, გადასცა: ქართულ კულტურის მოყვარ. საზოგადოებას ქართველ მოღვაწეთა აგარაკის სასარგებლოდ 200 მან., სიტყვა კაზმულ მწერლობის საზოგადოებას 100 მან., საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებას 125 მან., მცხეთის დედათა მონასტრის სკოლას 50 მან., „კაპეიკის კავშირს" 25 მან., მსახიობს ვალ. შალიკაშვილს 50 მან., მგოსანს აბაშელს 50 მანეთი. იგივე კლუბი ამ დღეებში გადასცემს: წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას საინგილოს სკოლის სასარგებლოდ 400 მან., ქართულ დრამატიულ საზოგადოებას 300 მან. და „განათლების" საზოგადოებას ქალთა სემინარიის ფონდის გასაძლიერებლად 500 მანეთი.

ახალი სახელმძღვანელო. კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველმა მოიწონა და კერძო სკოლებში სახელმძღვანელოდ აღვიარა სეით იაშვილის წიგნი ბუნების მეტყველებიდან.

კრების გადადება. 21 ამა თვეს არ შესდგა მორიგი კრება ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარ გამგეობის, ვინაიდან თავმჯდომარე საზოგადოებისა მ. ვ. მაჩაბელი შეუძლოდ არის და გამგეობის რამდენიმე წევრები, ქალაქიდან გასული არიან. გამგეობას ბევრი თვალსაჩინო საქმე აქვს განსახილველი.

ქუთაისი.

ქუთაისის გუბერნატორმა შემდეგი შინაარსის განცხადება გამოსცა: „მე ქუთაისის გუბერნატორი ამით უცხადებ გუბერნიის ქალაქებისა და დაბების მცხოვრებლებს, რომ ყოველივე მომხდარი არეულობის წინააღმდეგ ჩემ მიერ მიღებული იქნება უსასტიკესი ზომები. ყველა ქუჩაში შეკრებილ ბრბოს მოვეპყრობი ისე, როგორც დამბრბევ ბრბოს. ამისთვის წინადადებას ვაძლევ ყველა იმათ, ვინც თანამგრძნობი არ არის არეულობისა, არეულობის დაწყებისთანავე დაუყოვნებლივ დასცალონ ქუჩები და არ გამოჩნდენ ვიდრე სრული წესიერება არ დამყარდება".

— ამ ჟამად ქუთაისში იმყოფება დეპუტატი კარლო ჩხეიძე. რომელმაც ჩამოიარა სამტრედია, კულაში, ხონი და სხვა ადგილები. სამტრედიასა და კულაში გუბერნატორის ნებართვით მან მოახდინა ხალხის ყრილობა და განუმარტა მათ, თუ რა სამარცხვინოა თვით შეგნებული ხალხისათვის დარბევა და აწიოკება ვისიმე, მით უმეტეს, რომ ასეთი საქციელი ხალხისა საშუალებას მისცემს მის მტრებს ათას გვარი ცილი დასწამოს ქართველობას.

— ბ-ნ ა. კოჩინევს ახალი ფეხსაცმელი გამოუგონია და ნიმუში წარუდგენია სამხედრო სამრეწველო კომიტეტში. ფეხსაცმელს ხის ძირი აქვს სატარებლად სუბუქია. იაფადაც ჯდება. სამხედრო სამრეწველო კომიტეტს ფეხსაცმელის ნიმუში ძლიერ მოსწონებია და შესაფერი მოწმობაც მიუცია. კოჩინევს აზრადა აქვს მრავლად დაამზადოს ეს ფეხსაცმელი.

დ. ხონი.

ხუთშაბათი, 14 მკათათვე არა ჩვეულებრივი დღე იყო დ. ხონისათვის.

დილის ათ საათზე შალებით მოვაჭრე ქალები ჩამოვიდნენ სამეგრელოდან. შალებს შეევაჭრნენ ჩამოსული და ადგილობრივი ჩარჩები. ამ ვაჭრობის ნიადაგზე მოუვიდათ პატარა უსიამოვნება, რის შემდეგაც ამას მოჰყვა დიდი უბედურება. დაიწყეს ქალებმა მტვრევა მაღაზიების. ამ ამბავზე სოფლებიდგან დიდძალი ქალი ამოვიდა, და სულ ათასზე მეტმა ქალმა მოიყარა თავი

ორ საათზე ამოვიდა ხონში მაზრის უფროსი და მისი თანაშემწე. ნახევარი საათის შემდეგ კი მობრძანდა გუბერნატორიც, მას მოჰყვა დარაჯები. ხალხი

გაიფანტა. გუბერნატორმა მოუწოდა ხალხს ბაღში და თარჯიმანის პირით გადასცა, რომ სასტიკ ზომებს მივმართავ, თუ არ დაწყნარდებით, ან თუ კიდევ რაიმე ამისთანა განმეორდაო.

არეულობის დროს რამდენიმე ქალი დაშავდა, აგრეთვე მსუბუქად დაშავდ თავში ქვით ბოქაული ვ. კუხალაშვილი. საღამოს დაიწყეს ქალებისა და ზოგიერთ კაცების დატუსაღება, რომელთაც კი ნაცარცვი საქონელი აღმოაჩნდათ.

თელავი.

ამ დღეებში თელავის ბოქაულის თანაშემწემ ლ. ჩიჩუამ, არტემა ბეჟანოვის დახლიდარს—გეურქა ხანგულოვს უპოვა და ჩამოართო 1 ფუთი თოფის წამალი.

— ეს რამდენიმე დღეა ხშირათ მოდის წვიმები და საგრძნობლათ აგრილდა.

— აქ ძალიან გახშირდა ბავშვების ავადმყოფობა.

— ეს კარგა ხანია რაც აქ თეთრი პური აღარა ცხვება და მის ბადლათ წითელ პურს აცხობენ აქაური მეპურენი, იმასაც დამწარებულ-აშმორებულ ფქვილისას. ამას გარდა უბედურობა კიდევ ის არის, პური რომ გადატეხოთ, ხშირად იპოვით პურის გულში ძონძის ნაგლეჯს, კანაფის ნაწყვეტს და ათასგვარ უსუფთაობას.

სოფ. ლილოს მერძევეთა ამხანაგობა

ქართულ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების საკოოპერაციო ინსტრუქტორის ბ-ნ მალაქია ტოროშელიძის მოხსენების თანახმად აღნიშნულ ამხანაგობას წარსული 1915 წლის განმავლობაში შემოსვლია 2596 ფუთი და 16 გირვანქა რძე 5,414 მან. 93 კაპ. წევრებს მიუღიათ 4,256 მან. 76 კაპ. დანარჩენი კი ხარჯებზე წასულა. 1916 წ. 1 ივლისამდე შემოსულა გაცილებით მეტი რძე—2874 ფ. $36\frac{1}{2}$ გირ. 8488 მან. 52 კაპ. აქედან წევრებს მიუღიათ 7295 მან. 06 კაპ. სამაგიეროდ ხარჯებიც უზომოდ გაზდილა, ასე რომ 1 ივლისისათვის კასის დეფიციტი შეადგენს 453 მან. 58 კაპ.

10 მკათათვეს მოხდა საზოგადო კრება ამხანაგობის წევრთა. კრებამ ამხანაგობის რწმუნებულად აირჩია რაჟდენ გიჯაშვილი წინანდელ რწმუნებულის ნიკო საბაშვილის ადგილას.

როგორც მოხსენებიდან სჩანს, წინად გამგეობა და სარევიზიო კომისია კანტროლს არ უწევდნენ ამხანაგობის რწმუნებულს. ეხლა კი გამგეობას აღუთქვამს ხელმძღვანელობა გაუწიოს ამხანაგობის საქმეებს და უთხოვია ინსტრუქტორისათვის პირველ ხანად ხშირ-ხშირად დახედოს ამხანაგობას.

† პაჭ. საშ. ძე ცხომელიძე

ცხომელიძეს თბილისის ქართველი და რუსული საზოგადოება კარგად იცნობდა. განსვენებული დიდი მოსიყვარულე იყო ქართულ მუსიკისა და სიმღერისა და მხურვალედ ემსახურებოდა მის წარმატების საქმეს. იგი ხშირად იღებდა მონაწილეობას, როგორც მსახიობის ისე რეჟისორის როლში, ქართულ საოპერო წარმოდგენებში. მთელი თავის ენერგიით და ნიჭით განსვენებული სცდილობდა კლასიკური ოპერები ქართველ საზოგადოებისათვის ქართულ ენაზე გაეცნო და ამ მიზნით მხურვალედ მუშაობდა სახალხო სახლის სცენაზე. ამას გარდა იგი სახაზინო თეატრის და ახალ კლუბის სცენაზე ქართულ ოპერებში ხშირად იღებდა მონაწილეობას და თავის სასიამოვნო ხმით ხშირათატკბობდა მსმენელთ.

ცხომელიძე ქართულ მუსიკის განვითარებას ემსახურებოდა და ამ საგნის შესახებ არა ერთხელ მოუთავსებია ქართულ-რუსულ ჟურნალ-გაზეთებში მეტად საგულისხმიერო წერილები.

მისი უდროვო სიკვდილი გულს დასწყვეტს ყველას, ვინც კი მის მუსიკალურ მოღვაწეობას ცოტათი მაინც იცნობდა.

შ. ტ.

მესპრიპკე ვოლფ-იზრაელი

ახალი კლუბის ორკესტრის დირიჟორი, დღევანდელი მისი ბენეფისის გამო.

ქართველი სამღვდელოების მომავლის საკითხი.*)

ჩვენში ქართველი სამღვდელოება დღეს თითქმის არავითარ ღირებულებას არ წარმოადგენს. ინტელიგენცია მას ზევიდან დასცქერის და მასთან კავშირი ეთაკილება, ხალხიც უნდობლად უყურებს და წყევლა-კრულვით და დაცინვით იხსენიებს. ამნაირათ, სამღვდელოებასა და ხალხს შორის დიდი ხრამია გავლებული; ბევრი-რამ ამწვავებს მათ შორის დამოკიდებულებას. საქმე ისაა, რომ მთელი ერთი საუკუნის პოლიტიკურმა პირობებმა ჩვენი სამღვდელოება სავსებით გაანადგურა და ააცდინა იმ გზას, რომელიც ხალხთან მიდის და იქვე თავდება. საქართველოს წარსულში, მისი დამოუკიდებელი არსებობის დროს, სამღვდელოება წარმოადგენდა ხალხთან განუყოფელ ერთეულს, მის ჭირისა და ლხინის მოზიარეს და გამნაწილებელს: დროზე ის მისი ერთგული მოძღვარი იყო, დროზე ომში წინამძღვარი, დროზე-მასწავლებელი და ექიმი, დროზე დამტირებელი და დროზე-მომლხენი. ასეთი დამოკიდებულება ჰქმნიდა შეურყეველს კავშირს სამღვდელოებასა და ხალხს შორის. მაგრამ როცა დრონი იცვალენ, როცა ყველამ პირი იბრუნა ახალი წყობილებისაკენ, სამღვდელოებასაც ფეხქვეშიდან გამოეცალა ნიადაგი; იგი ნელ-ნელა მოსწყდა ხალხს და დაუკავშირდა ბიუროკრატიას, მას შეუსისხორცდა და განიმსჭვალა მისი ერთგულებით და მორჩილებით, ამას უკარნახებდა ახალი ცხოვრება, აქეთკენ ეზიდებოდა მას ისტორიული მსვლელობა და ისიც გადაიქცა წმინდა წყლის მოხელეთ, მორჩილ და ყურმოჭრილ მონათ თავის მომავლინებელისა. და ასე იქცეოდა იგი მხოლოდ ალღოს მიხედვით, შეუგნებლად, თავისი ნივთიერი წარმატების გულისათვის.

სამღვდელოება გამოეთიშა თავის ხალხს და შეითვისა წუწკობის და მათხოვრობის პოლიტიკა: იგი მუდამ ხელში შესცქეროდა მთავრობას და მხოლოდ მისგან მოელოდა ხსნას, ბედნიერებას, დაწინაურებას და ამაღლებას. ბოდბელი მიტროპოლიტის ფილოსოფია—„ჩემს შემდეგ ქვა-ქვაზედაც არ დარჩენილაო"—შეიქნა ამ წრეში ერთად-ერთი სახელმძღვანელო დებულებათ, ხალხი და მისი ჭირ-ვარამი-კი დავიწყებას მიეცა. სამღვდელოების თვით საუკეთესო წარმომადგენელნიც-კი ლაქიობის როლს ვერ გასცდენ და თავი და თავი მოვალეობანი დავიწყების უფსკრულს ჩაბარდა. ასეთმა შინაგანმა ცვალებადობამ ამოსთხარა გაუვალი ორმო სამღვდელოებასა და მრევლს შორის, ჩასტეხა ხიდი მათ ურთიერთობაში.

სამღვდელოება ცხოვრობდა ხალხის შრომით, ხოლო თვითონ კი არ ცდილობდა სამაგიეროს გადახდას. ის ხალხს „სასყიდლით დადგენებულ მწყემსობას" უწევდა და იმდენათ მოუმზადებელი აღმოჩნდა, რომ გარდა საკუთარი სიამისა, არვაითარ ზნეობრივ მოვალეობას არ გრძნობდა იმათ წინაშე, ვინც მისი ცხოვრების და არსებობის პირდაპირი წყარო იყო. ცხოვრების ასეთი მსვლელობა, ცხადია, დიდხანს ვერ გასტანდა. ხალხს მეთაური, წინამძღოლი ესაჭიროებოდა, მისი საუკუნოებრივი ტანჯვა თანამგრძნობსა და გულით მოსიყვარულეს მოითხოვდა, რათაც ხალხს წარსულ ისტორიულ ცხოვრებაში მოძღვარი მიაჩნდა, მაგრამ ეხლა კი ასეთ მესალბუნეს იგი მასში ველარ ამჩნევდა, წინააღმდეგ,—იგი ხალხისაგან უმრავლ მსხვერპლს მოითხოვდა, ხოლო გუნდრუკს სხვას უკმევდა, ეშმაკურათ თვალს—სხვას უშვრებოდა. საკმაო დაკვირვების შემდეგ ხალხი მიხვდა სამღვდელოების ახალ სულისკვეთებას და, როგორც მოსალოდნელი იყო, ზურგი აქცია მას, შეზიზღდა იგი და მასთან ერთად, რაც ყველაზე მეტად სავალალოა, გულცივი გახდა სარწმუნოებისა და ეკლესიისადმი, რომელიც თანახმად საღვთო დამაარსებლის მცნებისა, ერთად-ერთ მტკიცე ნავსაყუდელს წარმოადგენდა და წარმოადგენს „მაშვრალთა და ტვირთმძიმეთა"-თვის ამ ტანჯვა-მწუხარებით აღსავსე ცხოვრებაში.

გულგატეხილი ხალხი ვერ შეჩერდებოდა ერთ წერტილზე, იგი სძებნიდა გამოსასვლელ გზას, იგი ფარნით დაეძებდა თანამგრძნობს და მესაიდუმლეს და, აი კიდეც დაჰკრა 1905 წლის საათმა: ხალხმა თავისი სიტყვა ხმამაღლა წარმოსთქვა, მან თავის გულისტკივილი ქვეყანას ამცნო, მან აღიარა, რომ არსებული მას ვერ აკმაყოფილებს, მან დასწვა ის ხიდი, რომელიც მასა და სამღვდელოებას აერთებდა და ჩვენ ყველამ ვიხილეთ, რომ ხალხი გამოღმა დარჩა, ბეცი სამღვდელოება კი გაღმა, თავის-თავის ამარა. ხალხმაც იპოვა ახალი მოძღვარი, რომელშიაც თითქოს განსჭვრიტა ის, რასაც ეძებდა, და რომელიც ცისფერი სიტყვებით უსახავდა მას აღთქმის ქვეყანას, გაბედნიერებას, ძმობა-ერთობის სამყაროში დამკვიდრებას. მართალი იყო, თუ არა ეს ახალი სურათები, შეიძლებოდა თუ არა ერთი დაკვრით ქვეყნის გაბედნიერება, ეს სხვა და სხვა კითხვაა, რომელზედაც პასუხს იძლევა დღევანდელი ცხოვრების სინამდვილე, ხოლო ის კი ნამდვილია, რომ ხალხის ცხოვრებამ ახალი მიმართულება მიიღო და ამ მიმართულების გამომჭედი შეიქნა სულ ახალი, მანამდის უცნობი ელემენტი,—სამღვდელოება კი გარიყული დარჩა.

იმ საერთო დუღილის დროს სამღვდელობამ იგრძნო, თუმცა ერთის წუთით, თავისი ყალბი პოზიცია, ინსტინქტიურად იგრძნო განსაცდელი და დიდი ხნით გრძნეულების ძილში მყოფმა თვალები მოიფშვნიტა, გამოიღვიძა და ანგარიში მოსთხოვა თავის თავს, თავის მოღვაწეობას· ამ ანგარიშმა ის დაარწმუნა, რომ ბევრი დაუკარგავს და ვერაფერი კი ვერ შეუძენია, რომ ძველი გზით სიარული სრულ მოსპობამდის მიიყვანდა და თავის მდგომარეობის „შეპაჩინკებას" მიჰყო ხელი.

წარმოიშვა ავტოკეფალიის საკითხი, რომელსაც უნდა აღედგინა ჩამტყდარი ხიდი და განეახლებია ურთიერთობა ხალხსა და სამღვდელოებას შორის; ეს ერთნაირ პანაცეიათ იქმნა აღიარებული როგორც მაღალ, ისე დაბალ სამღვდელო წრეებში. მაგრამ ამ საყურადღებო საკითხმა დაბადებაც კი ვერ მოასწრო, ისე უდროოდ ჩაკვდა რეაქციის სუსხის მოვლინებისთანავე. სამღვდელოებამ დაინახა, რომ

ხალხი მას ზურგს არ უმაგრებდა. ამაში რამდენიმეთ ჩვენი მწერლობაც დამნაშავეა: მან არა ნაკლებ ხალხისა გამოიჩინა უყურადღებობა და გულცივობა სამღვდელოების მოთხოვნილებებისადმი, იგი ხმას არ იღებდა,

როცა ცა ისევ მოიწმინდა, აღმოჩნდა, რომ მწერლობა კი ცდილობს ჩაფერფლილ სულის გაღვიძებას, მაგრამ სამღვდელოება იმდენათ სუსტია, იმდენად დამფრთხალია, რომ იგი სდუმს, როცა სხვა მის მაგიერ ლაპარაკობს.

ხ. ლელი.

(დასასრული იქნება)

*) რედაქცია ადგილს უთმობს ამ წერილს იმ მიზნით, რომ ავტორს საშუალება მისცეს წამოაყენოს საყურადღებო საკითხი ქართულ სამღვდელოების ორგანიზაციისა. როდესაც ყოველი წოდება თუ კლასი, როდესაც ყოველი პროფესიის ხალხი თავ-თავისთვის მოეწყობა, დაბარგდება, გაიჩენს მკვიდრ ორგანიზაციას და მიზან შეწონილად იმოქმედებს, მაშინ მთელი ჯამი საერო ეროვნული ცხოვრებისა მდიდარი და შინაარსიანი გახდება. საერთოდ ეროვნული ორგანიზმი უფრო მტკიცე და მკვიდრი შეიქნება, ურთიერთშორის ბრძოლა და დამოკიდებულებაც უფრო ჩამოყალიბებულ და გარკვეულ ხასიათს მიიღებს

. ისე კი თვისი შინაგანი ცხოვრების განხილვისა და მოგვარებისათვის სამღვდელოებამ თვისი საკუთარი ორგანო უნდა გაიჩინოს.

რედ.

ივერიის გაერთიანება

ამ სათაურით „პეტროგრადის ვედომოსტში" მოთავსებულია ფელეტონი ბ-ნ მანავსკისა, რომელიც მოკლედ, მაგრამ საფუძვლიანად არჩევს ბ-ნ ვეშაპელის ახალ წიგნს „ოსმალეთის საქართველო"-ს სათაურით. ეს წიგნი გამოცემულია „მეცნიერების, ხელოვნების და ლიტერატურის მოსკოვის ქართველ საზოგადოების" მიერ და ეხება ლაზისტანისა, ჭოროხის და ტრაპიზონის მხარეთა აღწერას, მის წარსულს და აწინდელ პოლიტიკურ მდგომარეობას და ახლო მომავალს. ფელეტონის წინასიტყვაობაში ბ-ნი მანავსკი სამართლიანად აღნიშნავს, რომ რუსეთის საზოგადოება მეტად გულცივად ეკიდება და ნაკლებად აინტერესებს საზოგადოთ საქართველოს წარსული, მისი აწმყო პოლიტიკური და ეკონომიური მდგომარეობა და მის მომავალზე ფიქრი ხომ სულ აზრადაც არ მოსდით. ამიტომ არისო—დასძენს მანავსკი—რომ ჩვენ ბრაზილიის შესწავლა უფრო გვაინტერესებს, ვიდრე ჩვენთვის მახლობელ საქართველოისა და ლაზისტანს ხომ სრულიად ყურადღებას არ ვაქცევთ"-ო.

ამიტომ ფრიად სასიამოვნო მოვლენად მიაჩნია წერილის ავტორს ბ-ნ ვეშაპელის თხზულება მით უმეტეს, რომ ამ თემას რუსულ ენაზე პირველად ბ-ნი ვეშაპელი შეეხო.

დღევანდელი მომენტიო—ამბობს წერილის ავტორი—რომელსაც რუსეთის შინაურ ცხოვრებისათვის უდიდესი და მიუწდომელი მნიშვნელობა აქვს, ქართველებმა, ეჭვს გარეშეა, სათანადოდ დააფასეს და ანგარიში გაუწიეს რაიცა მათს ისტორიულ და სოციალურ გამჭრიახობას პატივის ცემის ღირსად ხდის. ქართველებმა დაიწყეს მზადება იმისთვის, რომ სახელმწიფოს შინაგან ცხოვრების უდიდესმა ცვლილებამ მათთვის უკვალოდ არ ჩაიაროს. რამდენადაც ქართველები უკეთ გაიცნობენ რუსეთის მთავრობას და რუსის საზოგადოებას თავის ადგილობრივ მოთხოვნილებებს და რამდენადაც ისინი თავის მისწრაფებებს საერთო სახელმწიფოებრივ ინტერესებს შეუფარდებენ, იმდენად მათი მიზანი უფრო ადვილად მისახწევი გახდება. ზემოდ დასახელებულ საზოგადოებას ეტყობა კარგად შეუგვნია ეს მომენტი და სწორედ ამიტომ არის დიდად საინტერესო ბ-ნ ვეშაპელის შრომა. ამ წინასიტყვაობის შემდეგ ბ-ნი მანავსკი თვით ბ-ნ ვეშაპელის წიგნის განხილვას ეხება. იგი აღნიშნავს რომ ზოგ ადგილებში, მაგალითად, სადაც ბ-ნი ვეშაპელი ეხება ლაზისტანის ისტორიას, რომელიც საქართველოს საერთო ისტორიასთან მჭიდროდ არის დაკავშირებული, „ოსმალეთის საქართველო"-ს ავტორი მეტად მოკლედ და სქემატიურად სწერს. ასე მოკლედ გადმოცემა ლაზისტანის ისტორიისა მოყოლებული ქრისტიანობის წინა ეპოქიდან, ვიდრე თამარ მეფის ეპოქამდის ნათელ წარმოდგენას ვერ დასტოვებს მკითხველზეო.

ამგვარივე ნაკლს ხედავს ბ-ნი მანავსკი ბ-ნ ვეშაპელის შრომის იმ ადგილებში, სადაც იგი ამბობს, რომ ქართველ მუსულმანების ნაციონალურ ხასიათის კონსერვატიობამ იხსნა ისინი სრულ დენაციონალობიდან"-ო. მარტოოდენ კონსერვატიობა, ბ-ნ მანავსკის აზრით, არაფერს ამტკიცებს და როგორც თვით ავტორი ამბობს ქართველ მუსულმანების ნაციონალური შეგნების განმტკიცებას ხელს უწყობდნენ აგრეთვე [illegible] ჩვეულებანი, გარდმოცემანი და სხვ.

ყველაზედ სა[illegible] ვეშაპელის შრომაში წერილის ავტორს მიაჩნია ის ადგილი, სადაც იგი ეხება გერმანეთს, სომხების ავტონომიას და ოსმალეთის საქართველოს მომავალს.

აქ ბ-ნი მანავსკი ვრცლად ეხება რუსეთის აღმოსავლეთის პოლიტიკას და აღნიშნავს, რომ იგი ოსმალეთის ქართველობას არავითარ ყურადღებას არ აქცევდა და მხოლოდ სომხებს აქცევდა ყურადღებას. სომხეთის „რეფორმებს" რუსეთის 8 აპრილის 1913 წლის პროექტით ჩაეყარა საძირკველი და დამთავრდა ბერლინის შეთანხმებით 1914 წ. ბ-ნ მანავსკის აზრით ვეშაპელი ამ რეფორმების უმთავრეს დებულებას არ შეეხო.

ეს რეფომები არსებითად ეხება ოსმალეთის საქართველოს ინტერესებს, რადგან ტრაპიზონის ვილაეტს სომხეთს უერთებს. ოსმალების და გერმანელების მიზანს შეადგენდა ისე გამოეყოთ სომხეთის ნაწილები, რომ მათში ყოველგვარი საარჩევნო სისტემა მუსულმანთა უმრავლესობას დაეთრგუნა. ბ-ნი ვეშაპელი აღნიშნავს, რომ ბ-ნი მილიუკოვი მეტად შეაშინა იმ გარემოებამ, რომ სომხეთის მომავალ ავტონომიას ხმელთაშუა ზღვისკენ ალექსანდრეტტის მიმართულებით გზა არ გახსნოდა და ამიტომ მან სომხეთს ტრაპიზონითურთ შავი ზღვის ნაპირები მიაკუთნა. ბ-ნმა ვეშაპელმა სწორედ მიუთითა მილიუკოვს სომხეთის ამ რეფორმების უსაფუძვლოებაზე და სამართალი მოითხოვს ვსთქვათ, რომ სწორედ ეს ნაწილი მისი შრომისა ყველაზე კარგად სჭრის საკითხს.

დასასრულ ბ-ნი მანავსკი აღნიშნავს, რომ ბ-ნი ვეშაპელი თავის შრომაში სრულებით არ ეხება ლაზების და რუსეთის დამოკიდებულების საკითხს. ეს მეტად საინტერესო საკითხია და ავტორიც იმედოვნებს, რომ „ოსმალეთის საქართველოს" მეორე ნაწილში ბ-ნი ვეშაპელი ლაზების ცხოვრების ამ მეტად საინტერესო საკითხს უსათუოდ შეიტანს.

შ. ტ.

წერილი ზუგდიდიდან

I

მოლაშქრეთა გაწვევა და ხალხი. კოოპერაციების კრება.

მთელ ზუგდიდის მაზრას ელვის სისწრაფით მოედო წითელ და ლურჯ ბილეთიანების გაწვევის ამბავი,

მაგრამ ეს გარემოება ხალხში იმდენ წუხილს და სულის ტანჯვას არ იწვევს, რამდენსაც ის გარემოება რომ მათი წასვლით მთელი მოსავალი დაუბინავებელი და სრულიად უპატრონოდ რჩებოდა. უნდა მოგახსენოთ რომ შინ დარჩენილი ქალი და კაცი, დიდი და პატარა წელს ყველა მინდვრად იყო გასული და ილაჯს იწყვეტინებდა, რომ რაც შეიძლება მეტი ყანა დაემუშავებია და ქვეყანას არ დამჩნეოდა სამიმეოთხედი მუშა ხელის შორს ყოფნა, ბრძოლის ასპარეზზე. ვინც სრულიად უმამაკაცოდ იყო დარჩენილი და უმწეობაში ჩავარდნილი, მათ კეთილი მეზობლები მიეშველნენ და ყანები დაუხნეს და დაუთესეს ეხლა, წითელ და ლურჯ ბილეთიანების ჯარში გაწვევით, ოხრად რჩებოდა არა თუ მარტო ამ უკანასკნელთა ნახნავ-ნათესი, არამედ იმათიცა, ვინც თავის ყანას თვის საკუთარის ხელით ამუშავებდა. მოლაშქრეთა ჯარში გაწვევით მთელს ზუგდიდის მაზრას სიმშილით

მოელოდა და ეს იყო რომ გულს უთანალრებდა დედებსა და ჯარში გაწვევის ვადა გადაცილებულ, წელში გატეხილ მოხუცებს.

რამოდენიმე დღის განმავლობაში, ვიდრე მოლაშქრეთა გაწვევის გადადების ამბავი მოვიდოდა, მთელი ხალხი

ვერაფრის თავდარიგს ვერ იჩენდა. მაგრამ მოვიდა თუ არა ამბავი მოლაშქრეთა გაწვევა დროებით გადაიდოო, ყველას სიცოცხლე დაუბრუნდა და ცხოვრებაში ჩვეულებრივი ცოცხალი ხასიათი მიიღო, თითქოს აქამდის არავითარი გაჭირვება არ ენახოთ, თითქოს აქამდის არც სანაღვლებელი რამე შემთხვეოდეთ.

* * *

ზუგდიდის მაზრა ჩამორჩენილი მაზრაა, თუმცა მკვირცხლი და მოძრავი მეგრელებით კი არის დასახლებული. საქმე ისაა რომ კაცი არ არის კეთი-

ლი მაგალითი უჩვენოს ხალხს, არ არის დაწესებულება, რომელიც ხალხს შველოდეს ფულით, ცოდნით და ასწავლიდეს, თუ რა გზას დაადგეს, რას მოჰკიდოს ხელი და როგორ იმოქმედოს, რომ დღევანდელ რთულ ეკონომიურ საქმიანობაში ფეხი მაგრად მოიკიდოს და სხვას თავი არ დააჯაბნიოს. მეგრელების უნარი ვაჭრობაში ყველასაგან ცნობილია, მაგრამ ამას მხოლოდ სტიქიური, ბუნებრივი ხასიათი აქვს და არ არის ცოდნა და განათლება რომ ეს ძვირფასი მასალა კომერციაში თანამედროვე იარაღით აღჭურვოს და თავის მოპირდაპირეს თანასწორ პირობებში შეებრძოლოს, გამარჯვების უტყუარის შანსებით. ამ ბოლო დროს მძიმე-მძიმედ ფეხს იდგამს ვითომ და წესიერი სამეურნეო საქმიანობა, ხალხი ძალად სამეურნეო კულტურას მისდევს. ფეხს იკიდებს აგრეთვე მძიმე მძიმედ სხვა და სხვა ეკონომიურ - ფინანსიური ორგანიზაცია. წვრილი კრედიტის ამხანაგობამ ამ მხრივ ხალხის ნდობა დაიმსახურა და თავის გაჭირვების წამალს სოფელი ამ დაწესებულებებში ხედავს. მართლაც მისი უკანასკნელი თავსაყუდარი სწორედ ეს არის. ამიტომაც, როდესაც გამოირკვა, მოლაშქრეთა გაწვევით წვრილი კრედიტის ამხანაგობების გამგეობები ბევრ ადგილას სულ ერთიანად იშლება და იფუშება, ხოლო ბევრგან სანახევროდ და რომ საერთოდ თითქმის ყოველგან საქმის წარმოება შეუძლებელი ხდებაო, ბუნებრივად დაიბადა აზრი ეშუამდგომლათ მთავრობის წინაშე რომ მას ეს ამხანაგობანი ხალხის გამოკვების მომგვარებელ და მაშასადამე, ჯარის ზურგის გამამაგრებელ დაწესებულებად ეცნო და ამხანაგობათა გამგეობებში ჯარში გასაწვევი წევრები შეენარჩუნებია. საქმე ისაა რომ თუ ეხლანდელი გამგეობები დაიშალა მათი შესადგენი მასალაც კი არა რჩება სოფელში. დარჩენილთაგან ვინ წერა - კითხვის უცოდინარია, ვინ ფიზიკურად დაუძლურებული და მუშაობის ვერ ამტანი, ხოლო ყველა გამოუცდელი და საქმის წარმოებასთან სრულიად გაუცნობია. ასეთ პირობებში საქმის წარმოებისათვის გამოსადეგი სამაგიერო პირები სოფელში არ აღმოჩნდება და ამ ორგანიზაციებმაც უნდა მუშაობა შესწყვიტონ. ხოლო ეს მთელი მხარისათვის დიდი უბედურობა იქნება. წვრილი კრედიტი ერთად ერთ ორგანიზაციას წარმოადგენს ჩვენებურ გაუნათლებელ სოფელში, ორგანიზაციას, რომელსაც გაჭირვებისა და საჭიროების დროს უნდა მიმართოს როგორც მთავრობამ ისე ადგილობრივმა ინტელიგენტურმა ძალებმაც.

ამ ვითარებამ ყველა ჩააფიქრა. ზუგდიდის წვრილი კრედიტის ამხანაგობის გამგეობამ ითავა მთელი მაზრის წვრილი კრედიტის ამხანაგობათა საერთო კრების გამართვა და მოწვევის ბარათები დაგზავნა კიდეც. კრება უნდა შესდგეს დაბა ზუგდიდში კვირას, 24 ივლისსა. კრების მიზანი ის არის რომ აღძრას მთავრობის წინაშე შუამდგომლობა, წვრილი კრედიტის გამგეობების წევრები ჯარში გაწვევისაგან გაანთავისუფლონ, როგორც მომუშავენი მცხოვრებთა გამოკვების სფეროში და მაშასადამე ჯარის ზურგის გამაგრებისათვის. უთუოდ საჭიროა სოფელს შერჩეს ეს პატარ-პატარა ორგანიზაციები, რომელიც გაჭირვების დროის უკანასკნელი იმედათ არის მიჩნეული. რამდენადაც ვიცით, ამ მხრივ ნაბიჯი საქართველოში არავის გადაუდგავს. ასე რომ ჩვენი ჩამორჩენილი ზუგდიდის მაზრა ასის პირველ მაგალითს იძლევა. ვუსურვებთ ამ ნაბიჯს უნაყოფოთ არ ჩაევლოს

კარგი იქნება მომავალ კრებაზე სხვა და სხვა კუთხის წვრილი კრედიტის წარმომადგენელნი ერთმანეთს გაუზიარებდენ თავ-თავის რაიონის მდგომარეობას და ამ მასალას პრესაშიაც გაიტანდნენ.

ზუგდიდელი.

საზიზღარი მკვლელობა.

ქ. სიღნაღში 16 ივლის მოჰკლეს დროებით მოსული გორის მაზრის მცხოვრები ეხლახან მეტეხის ციხიდან მოსული ლადო ჩარუხჩოვი, მკვლელობა შემდეგ პირობებში მომხდარა: თბილისიდან მოსული ჩარუხჩოვი ჩამომხდარა სასტუმრო „კახეთიაში“ და აქედან წასულა საქეიფოდ ქალაქ გარედ ნახევარ ვერსის სიშორეზე, თავის დიდი ხნის ამხანაგის გიორგი სერგოს-ძე სარქისოვის საქეიფო სასტუმრო, „დარიალში“. სარქისოვი მისალმებია თავის კარგა ხნის უნახავ ამხანაგს, და საქეიფოთ დამსხდარან. დიდი ხნის ქეიფობის შემდეგ ჩარუხჩოვს სარქისოვისთვის ანგარიშის გასწორება მოუთხოვია. ძველი ანგარიში კი ასეთი ყოფილა: როგორც ხმა დადის და დანამდვილებით გავიგეთ ჩარუხჩოვი სარქისოვის საშუალებით მუქარის წერილებს უგზავნიდა თურმე და ფულებს აგროვებდა. ციხიდან განთავისუფლებულმა ჩარუხჩოვმა ჩამოსვლისას თავისი ხვედრი ფული სარქისოვს მიათხოვა. კამათში ჩაბმულან ნონე ლონიევი და კარაპეტი მულუმოვი, რომელნიც მოქეიფეთ შეუპატიჟნიათ. ქეიფის დროს სარქისოვი წარმომდგარა, დუქანში შესულა და ფანჯრიდან მაუზერის რევოლვერი უსვრია თავის ამხანაგის ლადო ჩარუხჩოვისათვის. ამხანაგის მოკვლის შემდეგ თვითონ სარქისოვი გარბის ქალაქის ბაღში პოლიციის დასაძახებლად. მსწრაფლ გაჩნდა პოლიცია დარაჯებით, ექიმით და გამომძიებლით. სარქისოვმა პირდაპირ განაცხადა, ჩარუხჩოვი მე მოვკალი, რადგანაც ას თუმანს მთხოვდა და არ მეშვებოდაო. ვესროლე 4 ტყვია, შებრალება მთხოვა ჩარუხჩოვმა, მეყოფა, ნუ მკლავო, მაგრამ მე მაინც მე-5 ვესროლე და დავსძინე, აჰა ესეც შენი ფეშქაში იყოსო! ასე აღიარა სარქისოვმა გამომძიებლის, პოლიციის და აუარებელი ხალხის წინაშე და თან დაასახელა ორი მოწამე, ნონე ლონიევი და კარაპეტ მულუმოვი. ყოველ ამისთანა მკვლელობას და ბოროტმოქმედებას საშინელი სისასტიკით ეკიდება პატივცემული გამომძიებელი ბ-ნი მდივანი.

საშინელი სურათი იყო ჩარუხჩოვის მკვლელობა, ტყვიით ჩაჩეჩქვილი თავი ისევ იმ სტოლზე დაედო, სადაც ქეიფობდა თავის ამხანაგით.

დაჭრილი ჩარუხჩოვი გარდაიცვალა და დაასაფლავეს მართლმადიდებელ წმ. გიორგის სასაფლაოზე, სარქისოვი გაგზავნეს სიღნაღის სატუსაღო ციხეში.

ტინაშვილი.

რას სწერენ გერმანელები

გერმანელებმა ამ ბოლო დროს წერის კილო შესცვალეს. აი ნიმუშიც, რომელიც ამოღებულია „უ. როსიიდან“:

ას კვირაზე მეტია, რაც სასტიკ ბრძოლას ვეწევით; მიუხედავად იმისა რომ მოწინააღმდეგე მარცხდება, მაინც ვერ ვაიძულეთ ზავის პირობებზე ხელი მოგვეწერინებინა.

ჩვენს მტრებს კიდევ მტკიცე იმედი აქვთ, რომ საბოლოოდ გაიმარჯვებენ, რის გამო მათი გულზვიადობაც დღითი-დღე იზრდება.

გერმანეთის ყოველმა მამაკაცმა, ყოველმა დედაკაცმა უნდა ღრმად შეიგნოს, რომ ეს ომი ჩვენთვის — გერმანელებისთვის — სამკვდრო - სასიცოცხლო ომია, ეს ჩვენი სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხია და ჩვენ ამაოდ ვიიმედებთ თავს, ვითომც მტერი დაგვინდობს ან მოწყალებას გამოიჩენს, უკე თუ ჩვენზე მან გაიმარჯვა. ჩვენ სხვა არაფერი აღარ დაგვრჩენია, თუ არა ბრძოლა უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე. ზურგით მივეყრდნოთ კედელს და იმ დრომდე ვიბრძოლოთ, სანამ ისეთს გამარჯვებას არ მოვიპოვებთ, რომლითაც ჩვენს მოწინააღმდეგეთ შერიგებას ვაიძულებთ. ეს არის ჩვენი ერთად-ერთი ნუგეში და იმედი. იმ დროს, როდესაც ჩვენი მხედრობა თავგანწირვით იბრძვის, ჩვენ უნდა ჩვენის ხასიათის სიმტკიცით გადავიტანოთ ყოველგვარი გაჭირვება და ხელი შევუწყოთ ჩვენს ჯარს. ჩვენმა რკინის ხასიათმა ყველაფერი უნდა აიტანოს. იმ ერს, რომელსაც უფრო ჯანსაღი და ამტანი ნერვები აქვს, გამარჯვებაც მას დარჩება. დღემდე ჩვენს ხელთ არის გამარჯვება და ისღა დაგვრჩენია, რომ მოწინააღმდეგეს ზავის პირობები ვუკარნახოთ.

მიუნხენის მეორე გაზეთიც ასეთივე მოწოდებით მიჰმართავს:

გერმანელებო, თქვენ გსურთ მტრებს დაეხმაროთ?—მაშ განაგრძეთ ჩივილი და წუწუნი შინაურს საჭიროებაზე, განაგრძეთ ტირილი თქვენს გაჭირვებაზე, რომელსაც თქვენ ითმენთ და რომელიც კარს გადგიათ. იფიქრეთ თქვენს საკუთარს თავზე და ილაპარაკეთ რომ საჭიროა მალე ზავის ჩამოგდება! განაგრძეთ ამ რიგად და თქვენ ჰნახავთ, რომ თქვენი საყვარელი სამშობლო გერმანეთი ინგლისის ყმად გადაიქცევა, მას ინგლისი ევროპის ინდოეთად აქცევს, სადაც იმეფებს მონობა, შიმშილი და შავი ჭირი! მხოლოდ გამარჯვება თუ გვიხსნის ინგლისის მტარვალობისაგან. ამიტომ უსიტყვოდ უნდა ავიტანოთ ყოველგვარი შინაური გაჭირვება. თუ ეხლა არ გავიმარჯვეთ, სამუდამოდ ბოლო მოეღება ჩვენს თავისუფლებას და ყველა ჩვენგანი დაწყებული მილიონერიდან, ვიდრე უკანასკნელ მათხოვრამდე მონებად გადავიქცევით. ჩვენს წინაშე მხოლოდ ერთი გზაა: ან გავმაგრდეთ და დავსდუმდეთ, ან და აღვიგავნეთ პირისაგან მიწისა!

გერმანელებო, კისრად ნუ იღებთ საშინელს ტვირთს პასუხისმგებლობისას და ინგლისელების მონებად ნუ გვხდით. შინაგანი სიმტკიცე გერმანეთისა გამარჯვებაა, ხოლო სისუსტე— დაღუპვა! თქვენის წმინდათა წმინდის გულისთვის, გერმანელებო, იქმენით მტკიცენი, მხნედ იყავით, აიტანეთ ყოველგვარი გაჭირვება და მსხვერპლი და იყავით... ჩუმად!.. მდუმარედ!

დაბა-სოფლები

სოფ. ზედა-ილემი (შორაპნის მაზრა). ეს სოფელი მდებარეობს ს. ძირულიდან 3 ვერსის დაშორებით; გაშენებულია მაღალ და მთიან ადგილზე. თავის სილამაზით და მდებარეობით იგი თვალ-წარმტაც სურათს წარმოადგენს. მცხოვრებთა რიცხვი 250 კომლამდეა. მაგრამ სწავლა-განათლებით ეს სოფელი ზემო იმერეთის ყველა სოფლებს ჩამორჩენილია და დღემდის მისი გულშემატკივარი არავინ გამოჩენილა. დრო იყო როდესაც ამ სოფელში მოღვაწეობდა ბ-ონი ა. ვ. გორგაძე, რომლის მეცადინეობით აქ 1912 წ. წ.-კ. გ. ს. სამკითხველო დაარსდა. ამ სამკითხველოს გამგედ თვით დამაარსებელი ბ-ონი გორგაძე იყო. იგივე ითვლებოდა ადგილობრივ სკოლის მასწავლებლად. მაგრამ როცა იგი სამინისტროს ორკლასიან სასწავლებლის გამგედ გადაიყვანეს მის მაგიერ დანიშნეს ერთი მასწავლებელი ქალი, რომელიც ბავშვებს სკოლაში ქართულ ენაზე ლაპარაკს უკრძალავს. ბ-ნი გორგაძე დღეს სამხედრო სამსახურშია, მაგრამ კიდევ არ ივიწყებს თავის სამშობლო სოფელს, რომელსაც იგი საქმით თუ სიტყვით დიდს დახმარებას უწევს. მაგრამ რა უნდა ჰქმნას ერთმა კაცმა როცა მას მომხრე არა ჰყავს. დროა აქაურმა ინტელიგენციამ ამ ადამიანის მაგალითს მიჰბაძოს და სოფლის ცხოვრების განვითარებას ხელი შეუწყოს.

ლევანი.

თეატრი

ხ ო ნ ი.

შაბათს, 9 მკათათვეს ადგილობრივ დასის მიერ წარმოდგენილ იქმნა „იასონის ოინები“ და „ოინბაზი“.

— კვირას, 10 მკ. დასდგეს „კრეჩინსკის ქორწინება“ მონაწილეობდნენ მსახიობნი: მ. მდივანი, ო. ლოლობერიძე, ა. ყალაბეგიშვილი, ა. მურუსიძე და მ. ნემო, აგრეთვე ადგილობრივი სცენის მოყვარენი.

— ამ მოკლე ხანში აქ გაიმართება ქართული კონცერტი ცნობილი ქართველ მომღერალის სანდრო კავსაძის. კონცერტში მონაწილენი იქნებიან მხოლოდ ბავშვები. ასეთი კონცერტების გამართვას ბ. სანდრო კავსაძე სხვა დაბებშიაც აპირობს.

შემოწირულება

ვაახლებ რა პატივცემულ რედაქციას ერთ მანეთს ვსთხოვ გადასცეს ჩვენ მოძმე აჭარლების სამლოცველოს ასაგებად.

ა. მეფარიძე.

რედაქტორ-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის

მატარებლების მიმოსვლა

(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გადის:

ბათუმისკენ	საფ.	№ 3,	11.03	დილ.
„	სამგზ.	№ 9,	10.33	საღ.
ბორჯომის	სამგზ.	№ 17,	8.27	დილ.
„	სამგზ.	№ 19,	3.19	დღ.
ბაქოსაკენ	ჩქარ.	№ 6,	11.13	დილ.
„	სამგზ.	№ 8,	3.54	დღ.
„	საფ.	№ 4,	9.28	საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ.	№ 4-3,	11.13	საღ.
თელავისაკენ	№ 4,	7 „	58 „	დილ.

თფილისში მოდის:

ბათუმიდან	სამგზ.	№ 10,	9.52	დილ.
„	საფ.	№ 4,	8.38	საღ.
ხაშ.-ბორჯ.	სამგზ.	№ 20,	7.43	დილ.
„	სამგზ.	№ 18,	10.12	საღ.
ბაქოდან	საფ.	№ 3,	10.08	დილ.
„	სამგზ.	№ 7,	4.12	საღ.
„	ჩქარ.	№ 5,	8.48	საღ.
თელავიდან	№ 3,	. 7 „	58 „	საღ.

იყიდება საუკეთესო
ინგლისური უნაგირი 150 მანეთად
მისამართი: ავლაბარი, შამხორის ქუჩა სახლი № 1. იკითხეთ მეფარიძე.

სავაჭრო სახლი
„ძმ. სესიევები და ამხ.“
(ვაგზლის ქ. № 6)
ამით აუწყებს საზოგადოებას, რომ პირველ ივნისიდან ამა 1916 წ. თავის საწყობში წვრილად გაიყიდება
ნამდვილი კახური საკუთარი ვენახების ღვინო

ღვინის საწყობი
ნიკო გ. სესიაშვილისა
იყიდება ხელსაყრელ ფასებში საუცხოვო ნამდვილი
კახური ღვინო
განოვის ქუჩა № 4.
სახლი სათავად-აზნაურო ბანკისა.
(185—წ.)

საუკეთესო კახური
ღვინის საწყობი
ადამ ზურაბის ძის
ბერელაშვილისა
მოთავსებულია მიხეილის ქუჩაზე № 5. საკუთარი სახლი.
(102—წ.)

ქ. ბაქოში
ღვინით ვაჭრობა
„მელაანი“
თ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილი და ამხ.
იშოვება საუკეთესო კახური ღვინოები
(112—წ.)

თუ გსურთ,
რემინგტონზე რისამე დაბეჭდვა,
რემინგტ. სწავლა ამერიკ. წესით,
საქმის ქაღალდის დაწერა,
თხოვნების შედგენა,
საქმის და თხოვნის წარმოება,
ცნობების შეკრება,
მოსამსახურის შოვნა,
საკომისიო მინდობილობა,
ბინის გაქირავება,
ბინის შოვნა,
მამულის სყიდვა,
მამულის გასყიდვა,
მამულის დაგირავება,
მამულის იჯარით გაცემა და სხვ.

მიმართეთ
ცნობის კონტორას
ი. თ. გვათუასას
თბილისი, ვერის დაღმართი,
სახლი მელიქ აზარიანისა № 1
შუამავლობას ეს კონტორა
გასწევს როგორც ქალაქელთა
ისე ქალაქ გარეშელთათვის
ყველა საქმეს კონტორა სწრაფლ და პირნათლად ასრულებს.
ხელმისაწვდენ ფასებში
მისამართი პროვინციელთათვის: Тифлисъ, Верійск. спускъ И. Т. Гватуа, Справочная контора.

პირველ ხარისხოვანი რესტორანი
კაფე პარიზი
ახლად მოწყობილი მსგავსად სატახტო ქალაქთა რესტორანებისა.
(სასახლის ქუჩაზე „ახალ კლუბის“ ქვეშ)
სიცხისაგან თავის შეფარება მხოლოდ
„კაფე პარიზში“ შეიძლება.
ფასები ყველასათვის ხელმისაწვდომია
ყოველ დღე მზადდება
საუზმე, სადილები, ვახშმები
ჩაი, ყავა, ხაჭაპური, პიროჟკები
ადგილობრივი და უცხოური საჭმელები, კარაქზე, გამოცდილ მზარეულის ხელმძღვანელობით.
პატივისცემით ხილ. ს. გიგიბერია.

ვაგზლის სამკურნალოში
(შიხინოვის ვაგზლის აფთიაქის გვერდით)
სამკურნალოს ყველა ექიმებმა
კვლავ განაახლეს ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 11—2 საათამდე.
აგრეთვე ექიმი—ქალი მარ. კონ. იოხელიანისა მიიღებს დედათა სნეულებით ავადმყოფთ დილის 10—11 საათამდე.

საგალანტერიო მაღაზია
ერ. ივ. ჭავჭანიძისა და
ი. ი. გველესიანისა
იმყოფება შუა ბაზარში, მანთაშევის ქარვასლაში.
იშოვება ყოველგვარი საგალანტერიო საუკეთესო საქონელი:
ჩულქეულობა, კოლგები და სხვა ახალ მოდის საქონელი
(101—წ.)

შეშის საწყობი
ნიკოლოზ იოს. ჭრელაშვილისა
ანდრიას ქუჩა, № 87. საუკეთესო ღირსების შეშა
ყველასთვის ხელმისაწვდენ ფასზ
საკუთარი ტყიდან
საწყობს აქვს გადამზიდავი ურმები და კისრულობს შინ მიტანასაც
(103—წ.) ტელეფონი 5—96.

ქ. თბილისში, ოლგას ქ. № 6, ჟურნალ-გაზეთების კანტორა და წიგ. მაღაზია
„განათლება“-ში
იყიდება ყოველგვარი ქართული წიგნები, მწერ. სურათები, ომის ქარტები რომლებიც გაეგზავნება მსურველთ მოთხოვნილებისთანავე.
პროვინციელ აგენტებს გაეგზავნება აგრეთვე ყველა ადგილობრივი ჟურნალ-გაზეთები: „თანამედროვე აზრი“, „საქართველო“, „ეშმაკის მათრახი“, „თეატრი და ცხოვრება“, „სახალხო ფურცელი“, „ზვირთი“, ჟურნ. „განათლება“ კავკაზსკოე სლოვო „თბილისის ლისტოკი“, „ორიზონი“, „მშაკი“ და „ხათაბალა“.
ფული და წერილები უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисъ почт. ящ. № 96, Сильвестру Р. Таварткиладзе.
ტელეგრამის ადრესი: Ольгинская 6. Таварткиладзе.

თევზის მრეწველნი
ძმ. მეგველოვები
პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ., № 9, ტელეფონი № 712.
ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „ლ. მაილოვის-შვილთ, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის ხიზილალა, მცირე მარილიანი, შავი „ომეშოჩნი“ ხიზილალა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.

სტამბა „ცნობის ფურცლის“ კალანდაძისა, გაზეთის შესახვევი № 4.